

Rubin László: Áhítatos feljegyzések.

Isten kicsinybeni kimérése.

A kimérés, melyet templomnak neveznek, látványos épület. Díszebb, mint a ház, melyben élünk, mégis benne különb; csak ember és mégse férnek bele egyebek, csak emberi dolgok. Hiába van magas tornya, a csillag magasabb, ajtaján a hegyek nem jönnek be, falán a napsugár lecsúszik s a nap, az isteni nap, mint koldus a küszöbön, elakad.

A pap, ki bévül mér, emberből való, akárcsak a közönséges király, aki emberi ügyekben uralkodik. Ruhája szép, de nem oly

⁵ *Fresnel*: Mémoire couronné sur la diffraction. 1866.

ragyogó, mint az ég, nem oly havas, mint a csúcs; nem oly ünne-
pélyes, mint a szivárványt, nem oly érett pazar, mint a föld; ha-
nem csak olyan egyszerű, fakó, semmi, mint egy nehéz, drága,
díszes, selyemruha. Beszéde szavakból áll, melyekről emberié lehet
ismerni, könyvében betűk vannak, mint minden könyvben. Nincs
rajta semmi, ami határtalanabb, mint a képzelet.

Mégis fölénk áll, hogy számunkra a természet közönyéből
kegyelmet tördeljen! Mivel semmit se tud lehozni, ami nélküle
a mienk ne volna, bennünket visz föl valami merev, félhomályos
rendbe, ahol a bánatokra és az örömökre szavakat tart készen.

Mi pedig, akik édesanyánk jósága elé közvetítő nélkül já-
runk, napfényt, csillagukat és szép álmot ingyen látunk, magunk-
ban sírhatunk és szabadon csodálkozhatunk, midőn szívünkben
szent indulatok folynak, a széles mezőkről egy polgártárs feszes
formái közé zárkózunk.

Szertartás alatt

A homályos, hűvös templomba néhol a napfény beragyog és
a homályos, hűvös színre fehér, meleg sávokat húz. A hívek a
fehér melegbe állnak és fénnel süttetik magukat. A fénnel együtt
ólomlábain az unalom is bebállag és a hívőkre álomport hint. Az
öreg koldusnak feje lehanyatlik, szeme lezáródik, tenyere leesik, –
alszik.

A fény összeszűkül, az emberek csendesesen utána húzódnak
és senki se akar homályban és hűvösben, maradni.

Valaki csoszog és valaki köhög.

A pap beszédet tart. Beszéde homályos, mint a templom,
mondatai szépek, mint a fénykévék, hasonlatai múltbaveszők, mint
az öreg koldus. Egy merev hölgy könyezik...

A szertartás halkán, lassan perreg, perreg. Leülnek és feláll-
nak, hosszan állnak, egyre állnak, folyton állnak. Aztán leülnek,
ülnek és ülnek, amíg föl nem állnak.

A napfény kiszorul és az unalom egyedül marad. Szétfolyik az
ülőhelyeken s a hallgatag bácsikat s a bólogató nénéket szépen
elringatja.

Egy barna lány kifelé indul, férfi megy utána, a templom-
ajtóban utoléri, összenéznek, mosolyognák. Végre valami isteni...

Hittan.

Mi volt az, amit sok éven át tanultunk? Isten keze volt-e,
amely gyerekfejünket simogatta? Anyánk jósága volt-e megírva?

Emberek öröme, hogy a kalász érik? Asszonyok öröme, hogy nincsenek csaták? Egy átfogó erkölcs, például a katolikusok és a zsidók egyforma szeretete? Útmutatás volt-e az igazságos életre, amely vállalkozók és munkások között oly keskeny, mint a botrotva éle? Tanítás-e az elhagyott gyermek szomorúságáról, mely Mózesre emlékeztet? Beszélgetés-e a tiszteletreméltó agitátorokról, akik mint Krisztus, új tanokat hirdetnék? Talán csak tantárgy volt? Az algebra és a matematika testvére, az elme élesítésére? Talán metafizikai grammatika? Mi volt?

Nem tudni, hogy mi volt, de első emléke sírunkig kísér. Míelőtt először választottak szét bennünket, kik addig a porban együtt játszottunk s azt mondtak, te ebbe, te emebbe a felekezetbe tartozol, akkor egymásra bámultunk és nem hittük el ezt a rosszat.